ЮНАК

ЖОВТЕНЬ 1967 OCTOBER

РІК V
Ч. 10
ЖОВТЕНЬ
1967

До цього числа використано частинно матеріяли підготовані та зібрані Головною Пластовою Булавою. **Ілюстратори:** пл. сен. Т. Геврик, Б. Певний, ст. пл. Л. Волянська, пл. розв. Хр. Велигорська, ст. пл. Л. Боднар. **На обкладинці:** Гуцул трембітає — картина з ватри на МПЗустрічі на Батурині біля Монтреалю в липні ц. р. — Світлила: пані Ірина Івашко, Ошава, Канада. **У "віконці":** жовтень — місяць УПА. **Пісні УПА** та деякі ілюстрації Мирона Білинського із книжки "Співаник УПА".

Зміст

Сторінка
1 З ґаври Старого Вовка
1 Українські пластуни в рядах УПА
2 Українська Повстанська Армія
2 В. Вовк: Повстанка
3 Б. Кравців: Роман Шухевич — пластун
5 Л. Онишкевич: Сучасні визначні українці
6 Монтаж світлин із МПЗ 1967
8 Д-р С. Кренцбах: Живу ще завдяки УПА
11 М. Футей: Культ Богоматері в Україні
12 Поради подруги Дади
13 Подруга Оля: Пластункам на вушко
14 Пізнай свій край
16 Л. Онишкевич: Швидше від звуку
18 Ю Лось: Одна із десяти
20 Л. О.: Підпільна пошта УПА
22 Л. Онишкевич: Б. І. Антонич — Зібрані твори (рецензія)
23 Пісня: Машерують вже повстанці
24 Я. Кривоніс: Спортові змагання на МПЗ 1967
26 Хроніка
28 Наша пошта

"Юнак" — журнал пластового юнацтва. Появляється щомісяця. Видає Головна Пластова Булава. Редаґує колеґія. Головний редактор: пл. сен. Любомир С. Онишкевич. Члени редакційної колеґії: пл. сен. Лариса Залеська-Онишкевич, пл. сен. Ольга Кузьмович і пл. сен. Омелян Тарнавський. **Наліпка:** пл. сен. Ярослав Елиїв. **Технічний редактор і адміністратор:** пл. сен. Омелян Тарнавський.

Річна передплата: США і Канада (у валюті свого краю) — 5.00 дол., Австралія — 3.00 австр. дол., Австрія — 90 шіл., Арґентіна — 250 пез., Бразілія — 200 кр., Велика Брітанія — 1.0.0, Німеччина — 10 н.м., Франція — 15 фр. **Ціна одного числа** у США і Канаді — 50 центів.

Редакція застерігає собі право виправляти мову, як теж скорочувати й виправляти одержані матеріяли згідно з пластовою термінологією, пластовими виховними напрямними та вимогами юнацького віку читачів.

РЕСА РЕДАКЦІЇ: Mr. L. ONYSHKEVYCH, Nassau Garden Apts, 19, 180 Franklin Cor. Rd., Trenton, N. J., 08638, U.S.A.
РЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ: YUNAK MAGAZINE, 2199 Bloor Street West, Toronto 9, Ontario, Canada.
NAK — a Ukrainian Monthly Magazine, published by PLAST, Ukrainian Youth Ass'n, 2199 Bloor St. West, Toronto 9, Ont.
Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

З ґаври старого

Вовва

Дорогі Подруги і Друзі!

Цього року минає 25 років від створення Української Повстанської Армії — УПА. Тож ми вирішили присвятити одне число ЮНАКА цим героям нашої визвольної боротьби.

Жовтень — це місяць Покрови, бо 14 жовтня є день Покрови — свято наших збройних сил під опікою Богоматері. Тож жовтень найкраще надається на відсвяткування 25-річчя УПА.

Ваш Старий Вовк

УКРАЇНСЬКІ ПЛАСТУНИ В РЯДАХ УПА

Між найвизначнішими вояками УПА були члени Пласту, що в боях з російськими большевиками згинули в рядах УПА на полі слави:

МИКОЛА АРСЕНИЧ, член пластових частин у Стрию, абсольвент гімназії, нар. 1910 р., бойовик УПА, згинув за Україну 23. 1. 1947 р. разом з дружиною у бункрі УПА в Бережанщині в боях з большевиками.

ОЛЕКСА ГАСИН — «Лицар», член 2 Куреня старших пластунів «Загін Червона Калина», нар. 8. 7. 1907 р., полковник і шеф штабу УПА, згинув за Україну 13. 1. 1949 р. на вулицях Львова в бою з большевиками.

БОГДАН ГВОЗДЕЦЬКИЙ, нар. 1911 р. у Львові, професійний дипломат, член-прихильник Куреня УСП-ів «Чорноморці», член УСКлюбу «Черник», прихильник «Вогнів», член УПА до спеціяльних завдань, згинув у травні 1945 р. в Любачівщині у бою з большевиками, виконуючи спеціяльне завдання перейти на захід.

ДМИТРО ГРИЦАЙ, член 10 Куреня старших пластунів «Чорноморці», нар. 1907 р., магістер філософії, член ОУН, Шеф Військового Штабу УПА як генерал Перебийніс, згинув за Україну в січні 1946 р. в Празі ЧСР.

СТЕПАН НОВИЦЬКИЙ, нар. 1905 р., член 2 Куреня УСП в Стрию, член ОУН, активний у підпільній праці на українських селах у часі німецької окупації. Боєвик УПА в боротьбі проти німців а відтак большевиків. Згинув у бою з большевиками в 1945 році.

ЯРОМИР ОЛЕСНИЦЬКИЙ, нар. 1914 р. у Львові, лікар, член 3-го Куреня УСП «Лісові Чорти», член УСК «Черник» і співробітник «Вогнів», активний член нелеґального Пласту, лікар 1-ої дивізії УНА, а відтак лікар УПА, — згинув у бою з большевиками в квітні 1945 р. в Рогатинщині, вертаючись до бункру із покликання до цивільних хворих.

ЗИНОВІЙ ТЕРШАКОВЕЦЬ, пластун розвідувач 7 пл. Куреня ім. князя Льва у Львові, член ОУН, правник, нар. 19. 8. 1913 р., згинув за Україну 4. 11. 1948 у Львові, як командир УПА відтинку Захід-Буг в бою з большевиками.

РОМАН ТАРАС ШУХЕВИЧ — Тарас Чупринка, член 3 Куреня старших пластунів «Лісові Чорти», а від 1927 року 10-го Куреня старших пластунів «Чорноморці», нар. 1907 р., інженер, член УВО та ОУН, генерал-хорунжий і головний командир УПА, згинув за Україну 5. 3. 1950 в боях з большевиками під Білогорщею коло Львова.

УКРАЇНСЬКА ПОВСТАНСЬКА АРМІЯ

Цього року відмічуємо 25-ту річницю створення славної УПА — Української Повстанської Армії. Створилась вона з потреби обороняти українську землю та український народ від тих, які непрошено прийшли в Україну. Були це — німецькі гітлерівці, а пізніше російські большевики.

Нещасливо закінчилися для нас величні і радісні дні відновлення Української Держави в 1917 році. Західньо-українські землі зайняла Польща, східньо-українські землі — большевицька Росія, Буковину і Бесарабію — Румунія, а Карпатську Україну — Чехословаччина. Та спротив проти цих займанців ріс у різних формах — спочатку більше скритих, підпільних, пізніше — у більш виразних, революційних.

На базі різних наших підпільних, революційних організацій, що діяли в тому часі в Україні (ОУН під проводом Степана Бандери, ОУН під проводом полковника Андрія Мельника, «Поліська Січ» під проводом отамана Тараса Бульби-Боровця) постала в 1942 році Українська Повстанська Армія (УПА). В її рядах боролося багато пластунів, а пластун ген. хор. Роман Шухевич-Тарас Чупринка став головним командиром УПА.

УПА мала надзвичайно широку підтримку українського населення (1943 року начисляла понад 100.000 вояків) — бо боролась проти окупантів України. До 1945 року багато сіл, лісів і велика частина Галичини були в руках УПА. Після офіційного закінчення 2-ої світової війни, коли СССР окупував майже цілу Україну, большевики укладали великі зусилля, щоб знищити УПА. У цей час УПА відбувала рейди проти комуністів по Україні, в Румунію, Словаччину, Польщу, Мадярщину і Білорусь. 1947 року большевики мусіли аж вести акцію з комуністичними проводами Польщі та Чехословаччини, щоб спільно зробити натиск проти УПА в Карпатах. Багато повстанців УПА склало там тоді в боях свої голови. Деякі частини дістали наказ перейти на захід у вільний світ. Другі залишились, щоб у більш прихований спосіб далі вести боротьбу.

5 березня 1950 року згинув у бою з большевиками в білогорському лісі коло Львова командир УПА, генерал Тарас Чупринка (Роман Шухевич — пластун, Чорноморець); його наступником був полковник Василь Коваль.

Українські повстанці, серед них багато пластової молоді, в рядах УПА ще раз доказали в нашій історії свою відвагу при спротиві нашого народу чужим окупантам та про невгасне наше прямування до волі.

Віра Вовк

ПОВСТАНКА

Я нишком прокралася з хати,
Вернула мене з-за воріт,
Щоб хрестик на грудях припняти.
Світало над нами вгорі.

«Дасть Бог, я вернуся ще, Нене!»
— Гукнула удруге назад
Поріг цілувати свячений,
Де матірна впала сльоза.

РОМАН ШУХЕВИЧ – ПЛАСТУН

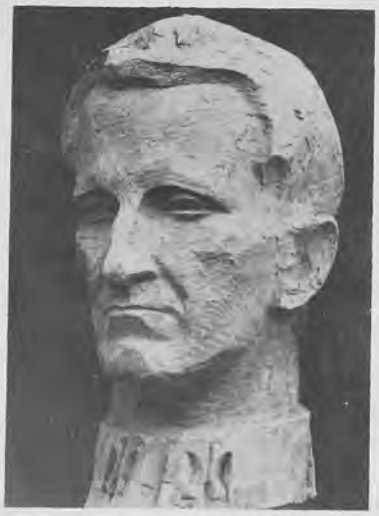

Головний командир УПА
генерал-хорунжий
Роман Шухевич - Тарас Чупринка
Погруддя виконав Михайло Черешньовський

Народився Роман Шухевич на західніх землях України, на польсько-українському пограниччі в містечку Краковець, у західній частині яворівського повіту. Ті, що пам'ятають його дитячі роки, розповідають про дитину з яснорусявим кучерявим волоссям, великими блідоголубими допитливими очима. Мовчазний, перебував часто в товаристві старших, уважно прислуховувався до розмов і завжди тривожив усіх своїм несподіваним: чому? Любив відвідувати театральні (аматорські) вистави і зчаста вмішувався в діялоги на сцені. П'яти-шостирічним хлопцем годинами пересиджував на стовпі водяної запори над ставом, приглядаючись бурхливій масі води, що переливалася з гуком униз. На всі заклики знайомих вертатися додому, відповідав рішучим: «Не піду!»

Дві цікаві подробиці подає С. Байдович із дитячих років Романа, обидві дивно зв'язані з майбутнім його життям. Засновник і організатор пластового моряцького куреня «Чорноморці» в 30-их роках, уже малим хлопчиною не тільки любив воду, але й залюбки зодягався в моряцький одяг. І другий епізод: прийдешній командант

Української Повстанської Армії, слухаючи уважно розмови старших про те, що Шухевичі походять зі стародавнього українського боярського роду, заявляє батькові Осипові Шухевичеві категорично: — «Який там з тебе боярин, коли ти війська не маєш!»

Із Краківця переїжджають Шухевичі до Камінки Струмилової. І знову ж зацікавлення хлопця позначують його прийдешній шлях. Купання в Бузі, веслування, ковзання по замерзлому плесі зимою поглиблюють Романове захоплення водяною стихією. Тут проходить Шухевич свою першу пробу рятівництва: з-під криги на річці Буг вирятовує з нараженням власного життя дитину і платить за свій геройський учинок піврічною важкою недугою.

Ходячи в ті роки до філії Української Академічної Гімназії у Львові, бере Роман Шухевич активну участь у праці Пласту і вже тоді відбуває із членами свого пластового гуртка довгі мандрівки і влітку, і взимку околицями Львова — і винницькими, і жовківськими лісами, горбками Личакова, Знесіння і Клепарова, і лісами й полями Зимної Води й Білогорщі, тієї Білогорщі, де через чверть сторіччя судилося Романові закінчити шлях людини й вояка-генерала, команданта Української Повстанської Армії.

Свої мандрівки і львівськими й околишніми лісами відбуває він — Шух, як його кликали тоді — і його друзі з ясно усвідомленою метою: щоб здобути у майбутньому Львів, треба добре знати і його вулиці, і провулки, і канали, і в околицях Львова знати кожну стежинку і доріжку, кожний горбик і лісок. І хто знає, чи не оці пластові мандрівки дали потім генералові Чупринці можливість вести підпільні акції і кермувати операціями УПА, перебуваючи місяцями у Львові в самій гущі совєтських військ, енкаведистів і таємних та явних агентів Москви.

Гімназійні й перші університетські роки у Львові присвячує поза наукою музиці та спортові. В 1922 році організує пластовий спортовий гурток «Ясний Тризуб», бере активну участь у праці гімназійного футбольного клюбу «Русалка», два роки пізніше засновує разом з іншими відомий Карпатський Лещатарський Клюб. Грає не тільки у футбол, але і в кошиківку та у відбиванку, в Запорізьких Іграх у 1923 році встановляє український рекорд у бігу через перешкоди на 400 метрів і перший досягає мети в своєму улюбленому плаванні, встановляючи рекорд у дистанції на 100 метрів. У пізніших лещатарських змаганнях у 1933 р. здобуває перше місце в бігу сеньйорів. Цього ж 1933 р. веде дефіляду змагунів під час Запорізьких Ігор на площі Сокола-Батька у Львові. Автор спогаду про цю «спортову добу» Шухевича цитує характеристичні й пророчі слова однієї із змагунок:

«Він для кожної і кожного з нас мав ласкаве слово, кожній і кожному вмів сказати щось приємне, підбадьорливе. Ми знали, що він найкращий між нами, що він найдостойніший вести нас, і якщо б він подав був команду, ми були б пішли за ним навіть під кулі».

Ст. пл. Роман Шухевич перший зліва,

Займаючись такими різними родами спорту, не забуває про свій улюблений водний спорт. Разом із старшими-пластунами «Чорноморцями», до яких перейшов із куреня «Лісові Чорти», організує вишкільні моряцькі табори, пропливає човнами всі важливіші ріки Західньої України. Це, як і мандрівки з «Лісовими Чортами» Підкарпаттям і Карпатами, допомагає йому пізнати й вивчити терен майбутніх боїв і операцій УПА.

Перебуваючи рядовим членом-пластуном у Курені УСП-ів «Чорноморці» навчився того, чого найбільше треба воякові — слухати. Тут між «Чорноморцями», до яких належали закатовані потім московськими большевиками — його рідний брат Юрко Шухевич, Сергій Костецький, О. Струк, д-р Михайло Хомин і поляглий у боях з большевиками майбутній генерал УПА Дм. Грицай-Перебийніс, виконує — як згадує «Чорноморець» Антін Івахнюк — «усі накази та постанови, що вийшли від пластової влади чи то курінного проводу чи то вищого. Ніколи не пропустив без належного виправдання ні вранішньої спортової заправи на площі «Сокола-Батька», ні не пропускав курінних сходин, здисципліновано брав участь у штафеті із стрілецьких могил на Маківці до Львова (приблизно 150 кілометрів) і в курінному марші з Лисоні до Львова (105 км.), чи то в коляді на «Рідну Школу», чи в різних пластових змаганнях».

Пл. сен. Богдан Кравців, ЛЧ

Хто з Вас подорожує

• літаком • кораблем • поїздом • автобусом у Канаді чи поза Канадою повинен **купити подорожний квиток** і одержати **безплатно** всякі потрібні **інформації** і поради

в українськім подорожнім бюрі
МАРКІЯНА КОГУТА

Bloor Travel Agency

1190 Bloor St. West — Toronto 9, Ontario
Telephone: 535-2135 & 535-2136

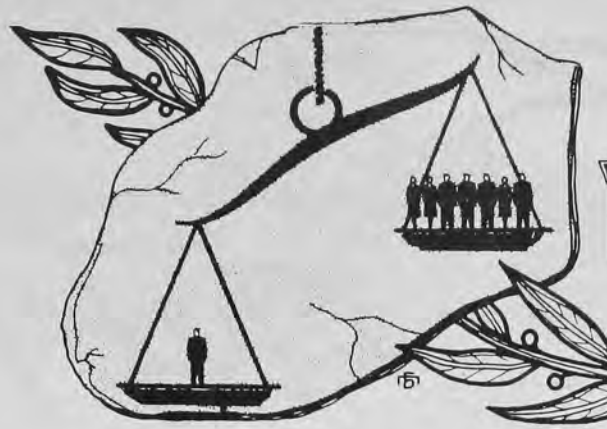

СУЧАСНІ ВИЗНАЧНІ УКРАЇНЦІ

КОНСТАНТИН ШОНК-РУСИЧ

«Княжий емаль таки найкращий!...» Так твердив мені на своїй власній виставці минулої весни, у Нью-Йорку, мистець Константин Шонк-Русич. Кілька років тому він зацікавився ділянкою емалю, пробував дві відомі техніки, але прийшов до глибокого переконання, що таки техніка античного емалю (на міді та сріблі), яку вживали в Україні за княжої доби — це найкраща і найефектовніша.

Емалі К. Русича всі повні свіжости, життєрадости — чи це різноколірові грибочки, чи розкраяна цитрина, чи розкішні соняшники. Дотримуючись античного стилю, мистець також малює ікони. Його емаль звернув на себе увагу вже на багатьох виставках в околиці Нью-Йорку, де він часто виставляє свої твори; зокрема нагородженими були його сова, українські соняшники та гриби.

МИСТЕЦТВО

К. Русича завжди цікавлять оригінальні форми вияву мистецького таланту. Не тільки тепер він є майже єдиним українським мистцем, який займається емалем, але він також уже сім років працює в ділянці мозаїки. Тут його тематика є помітно інакша від радісного емалю: головно портрети визначних людей (Шевченко, Кеннеді, Наполеон, Франко, Лінкольн), часто коти, квіти, сови — але вже в поважнішому настрою. Він також займається бльоковою ліноґрав'юрою, про яку видав окремий збірник із своїми творами, подібно, як і з книжечкою про свої мозаїки.

До цих трьох форм творчости Константин Русич перейшов після довших років малювання оліями та акварелями. Він настільки захоплений технікою творення в емалі, що тепер видає книжку англійською мовою, з кольоровими ілюстраціями про цю ділянку.

К. Русич походить із Житомирщини, він студіював кіномистецтво в Києві, а пізніше працював театральним декоратором. Ділянка кіномистецтва далі його глибоко цікавить і він мріє колись накрутити власний фільм своєю оригінальною технікою, з власним сценарієм про розчаровану людину і мистецтво. З давніх часів він збирає твори українських мистців із тематикою українських краєвидів (від Шевченка, Кульщенка до Труша, Самокіша) і хоче їх видати збіркою (32 картини разом) під назвою «Живописна Україна». Крім мистецтва він цікавиться також і писаним словом (пише як Олег Русич») — плянує незабаром видати збірку своїх модерністичних поезій.

Лариса М. Л. Залеська-Онишкевич

МЛТЗ 1969 р.

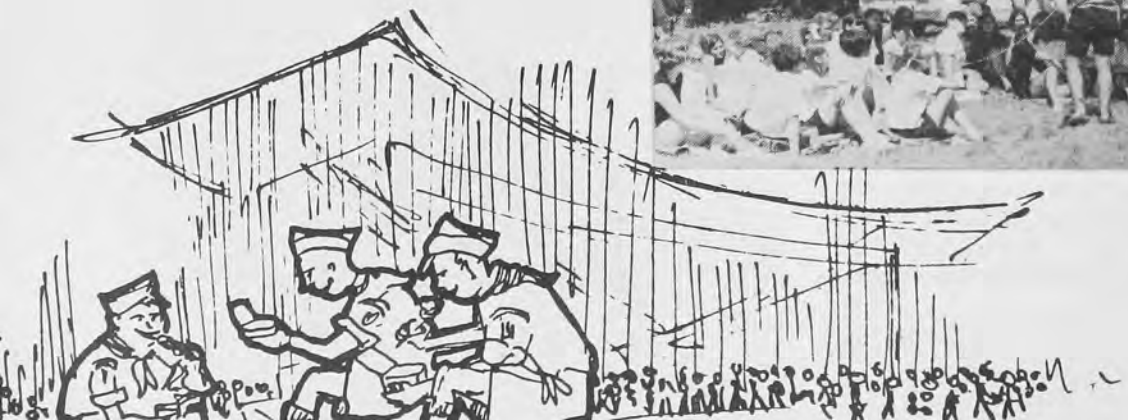

Пояснення до світлин дивись на сторінці... 10.

МПЗ
1967

ЖИВУ ЩЕ ЗАВДЯКИ УПА

Д-р Стелла Кренцбах

Те, що я сьогодні живу й усю снагу моїх 38-ми літ віддаю вільному Ізраїлю, я завдячую лише Богові та УПА. Богові за те, що дав мені такі очі, як волошки українських полів і золотисте волосся розлогих ланів пшениці. Що не нарисував на моєму обличчі відвічного тавра Ізраїля, і я росла, не уподібнюючись до моїх прапрадідів, Рахілі чи Ревеки, а, навпаки, нічим не різнилася від Марусі, Орисі, чи Олі, дівчат української землі.

Родилась я таки в містечку Б., що лежить за 75 кілометрів від Львова. Батька мого шанували в містечку не тільки жиди. Була це надзвичайно чесна людина, що життя своє вела згідно з Божими заповідями, що любила своє, але шанувала й чуже. Не дивно було, що батько мій жив у приязних відносинах з місцевим гр.-кат. деканом, до якого часто заходив на дискусії про біблію Старого Заповіту. Донька того ж священика, Оля, була моєю найщирішою товаришкою від першої кляси. Після закінчення народньої школи віддав мене батько до місцевої гімназії Рідної Школи, хоча була в місті теж польська державна гімназія. Батько казав, що в українській школі я переноситиму менше пониження. Але він дуже помилився, вживаючи слова «менше». За вісім років навчання в українській школі я не зазнала жадного пониження. Товаришки уважали мене рівнорядною товаришкою, ставилися до мене, як до українки. В гімназії вивчала я докладно літературну українську мову, пізнала велич духа української літератури. І так із часом я стала ненавидіти ворогів України і любити її приятелів. Дома виховували мене за старозаконним звичаєм. Говорили ми не діялектом, а чистою гебрейською мовою. Батьки змалку защіплювали в мене любов до Ізраїля, такої ж поневоленої батьківщини, як і Україна.

В році 1935 я здала матуру і хотіла записатися у Львові на медичний факультет. Але моє подання відкинули разом з поданням 38-ми українців. Я була єдина жидівка, якої не прийняли. Тоді я записалася на філософію. Цього року виїхали до Палестини мої батьки, до яких я мала приїхати після закінчення студій. У червні 1939 році закінчила я студії і одержала докторський титул. 28-го вересня мав відпливти до Палестини корабель, на який я мала зарезервований квиток. Але 1-го вересня вибухла війна, і я не встигла виїхати зі Львова. Нові господарі — большевики спочатку ставилися до жидів прихильно. Я відразу одержала працю в середній школі, промовчавши, очевидно, моє соціяльне походження. Але не минуло року, як одного ранку з'явилися в моїй хаті міліціонери і звеліли збирати речі в дорогу. В яку дорогу? — спитала я спокійно, думаючи, що зайшла якась помилка. Я показала їм паспорт, усі потрібні довідки. Але все було даремно. Прийшов наказ вивозити жидів на Сибір та й годі. І тоді я почала збирати всі речі, одягнулася в найліпше вбрання і думала піддатися долі. Перед виходом я попросилась до туалету. Мені дозволено. Там ждав мене рятунок. Я жила в партері, вікно туалети виходило на подвір'я, я вискочила через вікно і перехідною брамою втекла на іншу вулицю. Ввесь час, аж до відходу большевиків, я переховувалась у моєї товаришки Олі, доньки священика з нашого містечка. Оля працювала в харчовому відділі бухгальтеркою і ледве змогла виживити нас двох. Вона ділилася зі мною останньою шкоринкою хліба, і була наче рідна сестра; вона ніколи не дала мені відчути того страху, який переживала через мене, наражуючи своє життя. Але і в неї, як і в мене, не було нікого. Мами не мала змалку. А батька вбили під час війни поляки — т. зв. легіон смерти, що складався з кримінальних злочинців і був висланий палити українські села та вбивати свідомих українців.

Коли вступили у Львів німці, я була мабуть єдиною жидівкою, що раділа їхньому приходові. Я думала, що вони створять Україну, а самі підуть проти большевиків. Але як я болюче розчарувалася! Хутко моя радість перетворилася в жах. Те, що почали робити німці із жидами, а опісля з українцями, було ніщо інше, як тільки продовження большевицької жорстокости.

Жила я далі з Олею, працювала кравчинею в українських домах. Документи мала на прізвище українське, обличчя моє не було підозріле, але нерви мої не витримували. Кожного дня я бачила великі колони жидів, що покірливо йшли на смерть у супроводі декількох поліцаїв. Мене брала лють за ту покірливість. Я затулювала ро-

та, щоб не крикнути їм: «Киньтеся і вбийте тих кількох поліцаїв, вас переважаюча більшість, згинете і так, але як герої, а не як раби!» — Я часто розмовляла про те з Олею, вона казала мені, що жиди не здібні на геройські вчинки. Тоді я погоджувалася з нею.

Ох! Олю, щоб я могла оповісти тобі, як уміють по-геройськи боротися і вмирати сини Ізраїля, але ти напевне сама те бачиш...

Життя у Львові ставало небезпечне і для українців. Упоравшись із жидами, німці почали арештувати українців. Тюрми заповнилися українською молоддю, інтеліґенцією, а згодом і свідомими селянами. Часті розстріли, арешти і вивіз у Німеччину в концтабори були на денному порядку. Але українці не були покірливі, як жиди, за кров вони відплачувалися кров'ю, за смерть — смертю. Тоді вже доходили до мене вісті про УПА на Волині. А зчасом рух цей зріс і поширився по всій «звільненій» німцями Україні. Я догадувалася, що Оля теж має зв'язки з УПА, бо одного дня з'явилася в нашій хаті машинка, на якій Оля писала всякого роду пропаґандивні речі. Часом Оля зникала, все в суботу ввечері і приїжджала в понеділок досвіта, часто заболочена і втомлена.

Вона запропонувала мені вступити в ряди Української Повстанської Армії. Пропозиція Олі видалась мені спасенням і я прийняла її з великою радістю. Вся моя істота була наелектризована ненавистю і жадобою помсти до ворога. А де ж найкраще могла я помститися, як не там? Було це 7-го листопада 1943 р. — Як ти представила мене, Олю, як українку чи жидівку? — питала я, ідучи польовою доріжкою в сторону сіножатей біля лісу. — Будь спокійна, вони про тебе все знають і між ними можеш бути тим, чим ти є. Вони не ділять людей на раси, тільки на чесних і нечесних. — Я пішла з полегкістю, слова Олі підбадьорили мене. І того дня стала я членом геройської УПА.

До липня 1944 р. переховувалися ми в лісистих околицях біля Львова. Там перейшла я 6-місячний санітарний курс, який провадило двоє лікарів жидів і один українець. В нашій групі нараховувала я тоді 12 жидів, з цього 8 лікарів.

Коли в липні 1944 р. большевики знову повернулися на Західню Україну, я дістала наказ піти в містечко Р. і працювати в місцевій міліції. Вісім місяців працювала я, як секретарка начальника міліції. Начальник був жид, комуніст, завзятий партієць. Я удавала перед ним симпатичку комунізму. Вигадуючи різні історії про життя в «ґетто», я називала большевиків моїми визволителями тощо. Начальник симпатизував мені, навіть робив мені подружні пропозиції. Я удавала закохану, і йому здавалося, що відносини між мною і ним щирі, приязні. Тим часом я була в постійному зв'язку з повстанцями. Я інформувала їх про все важливе, що вдалося мені підхопити в міліції.

Але одного дня на умовленому місці зі зв'язковим мене застукав сам начальник. Він зв'язкового важко поранив і, думаючи, що вбив, залишив на місці, а мене повіз у тюрму. Тимчасом зв'язковий, очунявши, рештками сил доповз до своїх і розказав про арешт. Я сиділа в місцевій тюрмі, яку зроблено з колишніх касарень. Тюрма була заповнена переважно селянами, і то старшого віку. Уся молодь була в УПА. Протягом п'яти тижнів мене допитували 15 разів. Мене мучили і били. У мене на тілі досі знаки — наочні свідки тих катувань. Я увесь час мовчала, ні словом не відзивалася.

Мене присудили на смерть, і цей вирок я прийняла з полегкістю. Мене дали у камеру смертників. Нас було 24 в кімнатці, яка із трудом могла помістити 12 осіб. Між засудженими була 70-літня бабуся і 12-літня дівчинка. Останню засудили за те, що пасла корову під лісом, ніби на те, щоб повстанцям доставляти молоко.

Кожній із засуджених приписували обвинувачення, яке було абсурдом. Коли погасили в коридорах світло, жінки рішили всю ніч провести на молитві, щоб гідно зустріти ранком смерть. Стара бабуся зняла з грудей чорний хрестик, на якому блищало срібне знам'я Розп'ятого Христа. Всі по черзі цілували хрест, а тоді почали шептати молитви. Я молилася з усіма щиро. Хоч релігія моїх батьків учить, що Христос не є Бог, тільки великий пророк, але цієї ночі я переконалася, що Христос — Єдиний Всемогучий Бог. Не знаю, скільки часу минуло нам на молитві, як раптом почули ми постріли і метушню на коридорах. Стрілянина збільшувалася, ми не знали, що сталося, але якась надія вступила в наші серця. За деякий час двері нашої камери відчинилися, а в них стали хлопці, яких я знала з лісу. Тоді містечко Р. було чотири дні в руках повстанців.

Від дня звільнення з тюрми життя моє тісно пов'язане із життям повстанців. Я переходила з ними з одного місця в друге, коли діставала наказ. Наша група складалась із 70-ти вояків, лікарів, трьох медсестер і ще чотирьох жінок. Літом 1945 р. перейшли ми в Карпати, де злучились із двома іншими групами. Спочатку в гори москалі не заходили і ми жили деякий час спокійно. Але вже пізно восени почалися щораз частіші бої, і тоді шпиталь наш поповнився і праці в ньому було дуже багато.

Одного дня, було це 7-го січня 1946 року, на саме українське Різдво, оточили нас большевики потрійним перстенем. Рятунку не було. Ко-

мандир дав кожному з нас ручну гранату, щоб убити себе в останній хвилині. Бій точився завзятий, нерівний, ішов і не переставав. Капелян нашого шпиталю, старенький священик-інвалід, три години молився перед дерев'яним хрестом і ввесь час просив: «Поможи їм, Христе, не дай марно погубити наші душі!» Ми молилися усі з ним. І тоді сталося чудо. На підмогу прийшла з другої сторони Карпат велика група повстанців і, напавши на большевиків ззаду, прорвала перстень. Казав командир тієї групи, що вони нічого не знали про наше положення. Але прийшов до нього молодий юнак із запискою, у якій просилося помочі. Хто був цей юнак, звідкіля він прийшов та хто його післав, ми ніколи не дізналися. З нашої групи він не міг бути, бо ми були оточені. Тоді почали говорити про чудо. Я довго думала над цією подією і врешті прийшла до переконання, що коли Бог творив чуда в часах Старого Заповіту, чому не міг цього зробити в теперішні часи?...

Влітку 1946 р. нашу групу розбили дощенту. Большевиків було в десять разів більше від наших. Тоді загинула в бою моя подруга Оля. Наш шпиталь був дуже добре захований у гірській великій щілині і помимо докладних розшуків нас не знайшли. Нас урятувалося вісім осіб. Шпитальний лікар, старенький священик, двоє інвалідів без одної руки, двоє без ока, один з виламаною щокою і я. Три тижні ніхто до нас не навідувався, ми не знали, що діється довкола. Ми були без зв'язку. Це було ознакою, що про нас ніхто не знає. Харчі почали у нас кінчатися, хоч я розпоряджала ними дуже ощадно. Одного дня я зі страхом ствердила, що в нашій коморі залишилося всього півмішка борошна. Ще тиждень і нам загрожувала голодова смерть, а зв'язку не було. Тоді заявив нам наш о. Володимир, що він піде шукати зв'язку. Ми не затримували його, хоч ніхто з нас не вірив, що цей 77-літній, зі штивною ногою дідусь, дійде до мети. Від його відходу минуло ще два тижні. Бараболя скінчилася і ми вже два дні нічого не їли. Лікар, що був народженцем Києва, глузував сам із себе, кажучи, що людина від смерти ніде не може сховатися. Батьки його вмерли від голоду, а він утік у місто і врятувався, але після 13 років ця смерть прийшла за ним аж сюди. Але цього ж таки полудня не смерть загостила до нас, а — зв'язковий, який приніс нам харчі, гроші й наказ іти на Захід. Отець Володимир таки добився до якоїсь групи і вислав нам поміч. Зараз наступного ранку ми вибралися в дорогу. Ми пройшли були вже шматок дороги, як я пригадала собі щось і завернулася. Лікар сердився на мене, казав, не поведеться нам у дорозі. Але нам повелося напричуд добре. А те, за чим я вернулася, був дерев'яний хрест, який стільки разів урятував наш шпиталь. Хто-зна, чи без цього хреста пройшли б ми були три кордони, вже тоді дуже добре бережені.

1-го жовтня 1946 р. опинилися ми в англійській зоні Австрії. Там я розпрощалася зі своїми товаришами. Як я дісталася до Палестини, це вже не належить до теми моїх споминів.

Опинившись у новій батьківщині, я пообіцяла собі поінформувати світ про українців та їхню геройську УПА. Нагода, одначе, довго не траплялася, я була сірою людиною, а таких світ не радо вислухує. Але тепер, коли стала я працювати в міністерстві і мій підпис відомий не одному дипломатові, я сповняю свій обов'язок. Закінчуючи ці короткі мої спомини, я звертаюся до свободолюбного світу й остерігаю його, щоб не легковажив собі українського питання, щоб не ставив його на другорядний плян. Бо тільки вільна Українська Держава буде запорукою і доказом справедливого миру в світі.

ПОЯСНЕННЯ ДО СВІТЛИН ІЗ МПЗ

на сторінці... 6

Перший ряд зліва згори додолу:

1. Розтаборення юнаків на "Батурині".
2. Кіш юнаків ч. 3 вирушає до дефіляди на відкритті МПЗ.

Другий ряд згори додолу:

1. Хоружні з прапорами куренів УПЮ-ок готуються до відкриття МПЗ.
2. Юнаки вітають у своєму таборі юначок хлібом і сіллю.
3. Бунчужний табору юнаків ст. пл. Борис Павлюк.
4. Юнаки і юначки в часі дня спеціялізаційного пластування слухають гутірки про будову літака.

на сторінці...

Перший ряд згори додолу:

1. Служба Божа МПЗ. У перших рядах пластовий провід.
2. Голова КУК пл. сен. о. д-р Вались Кушнір в гостині у таборі юнаків (третій з-права).
3. Старші пластунки із куреня "Ті, що греблі рвуть" передають грамоти першунам у тереновій грі юначок.

Другий ряд згори додолу:

1. Будують браму в таборі юнаків.
2. Пан Ярослав Кривоніс вручає нагороди першунам у спортових змаганнях.
3. Прем'єр Канади Л. Б. Пірсон промовляє до української молоді перед Парляментом в Оттаві 31 липня ц. р.

Усі світлини за виїмком останньої виконав пл. сен. д-р М. Кузьмович

М. Футей

КУЛЬТ БОГОМАТЕРІ В УКРАЇНІ

Із початком християнства, християнські народи почали ширити почитання Пречистої Діви Марії. Між тими народами є і наш український народ. Нема ні однієї доби в нашій історії, в якій не були б записані вияви найглибшої пошани нашого народу для Пречистої Діви Марії, як теж численні докази її постійної опіки над нами.

Наш нарід перший з усіх слов'янських народів проголосив Діву Марію — устами князя Ярослава Мудрого — Царицею Українського Народу.

Своє особливе почитання до Неї висловлює наш народ не тільки звичайними виявами побожности, але також і в літературі, музиці, і мистецтві. Пречиста Діва Марія є Царицею Українського Народу від 1037 року.

Один з перших наших релігійних письменників, митрополит Іларіон, залишив нам твір «Слово о законі і благодаті і похвала князеві нашому Володимирові», який вихвалює князя Ярослава Мудрого і його велике почитання Божої Матері.

Дійсно велике довір'я мали наші князі до Пречистої Діви. Князь Я. Мудрий оточує місто оборонним муром, укріплює його, мурує три брами в укріпленнях міста і не бачить сильнішої забезпеки від нападів ворога, як покров Пречистої Діви, бо на воротах, найбільше виставлених на небезпеку, ставить церкву в честь Благовіщення Пречистої Діви Марії. А щоб охоронити нарід перед напастями ворогів, віддає його під покров Пречистій Богородиці. Церква була побудована на Золотих Воротях.

Доказом великого почитання Пречистої Діви Марії в Україні були в першій мірі будовані церкви і манастирі в її честь. А саме: Князь Володимир Великий побудував у 990 році Десятинну церкву, що в ній головною іконою була ікона Успення Божої Матері. Князь Мстислав у Тмуторокані (на Кубанщині) вибудував церкви в честь Марії як виповнення обіту за поміч у бою з касозьким князем Редедею. Князь Ярослав Мудрий побудував церкву Благовіщення і відновив у 1039 році знищену церкву Десятинну, в якій була відома перша чудотворна ікона Пречистої Діви, так звана «Десятинна». Також побудував церкву в честь Пречистої Діви у Володимирі Волинському, в якому поховано братів Св. Володимира — Ярополка й Олега. Князь Ярослав Осьмомисл побудував церкву в XII сторіччі в честь Пречистої Діви, що її фундамент відкопано в 1937 році в Крилосі біля Галича. Король Данило вибудував церкву в Холмі. Князь Із'яслав (1054-1078 р.) подарував одну гору в Києві черцям, які жили там у копаних печерах. На тій горі побудували вони манастир і церкву в честь Успення Пречистої Богородиці.

Другий доказ великого почитання Діви Марії були ті численні чудотворні ікони, перед якими наш нарід від найдавніших часів зазнав численних ласк за молитвами Божої Матері.

Подаємо кілька важливіших (із княжих часів):

Десятинна чудотворна ікона. Свінська, яку намалював чернець. При ній відзискав зір князь Роман Брянський (1223). Нерукотворна печерська ікона. Нерушима Стіна у церкві св. Софії в Києві. Існує повір'я, що так як прекрасна ікона простояла кожну руїну, так постоїть вона незнищеною аж доживе наш нарід тієї слави, під час якої вона була постала. Ігорева ікона, перед якою молився князь Ігор. Пирогоща, про яку є згадка в «Слово о Полку Ігореві».

З Гетьманських часів маємо між іншим такі чудотворні ікони: Іржавицька, про яку згадує Т. Шевченко в поемі «Іржавець». Домницька, гетьман І. Мазепа збудував манастир і церкву, де ту ікону поставив. Бахчисарайська, яку навіть татари шанували. Почаївська, яка вирятувала манастир від турецької облоги. Зарваницька і багато інших. На Закарпатті славна на всю Европу чудотворна ікона Божої Матері, яка в 1676 році плакала.

Ще одним доказом великого почитання Пречистої Діви в Українському народі є особливий рід культу Божої Матері, що підо впливом Заходу постав і в нас, а саме такі організації як от Марійські Дружини, Братства Матері Божої Неустаючої Помочі, жіночі чернечі згромадження і т. п.

***

Від давних-давен наші вояки вважали Богоматір за свою Покровительку. Козаки-запорожці співали: «Нам поможе святий Юрій і Пречиста Мати слави здобувати». Молились до Неї і воїни нашої визвольної війни, зокрема повстанці в рядах УПА. В 1942-ому році провід Української Повстанської Армії віддав УПА під опіку Матері Божій, а день Покрови (14-го жовтня) проголосив днем Українського Війська.

Дорога Подруго Дадо!

Зближається час Пластової Зустрічі на Батурині біля Монтреалю. Мої подруги і я, переглядаючи «Юнака», вичитали, що табір юнаків і табір юначок є розділений горами, долинами і ріками.

Ми завжди думали, що однією із пластових цілей є зжиття нашої української молоді. Нам цікаво, чому в Пласті панує сеґреґація пластових частин.

Меляся Тарасівська і Подруги з Чікаґа

Дорогі Подруги з Чікаґа!

Вашого листа я одержала напередодні МПЗустрічі, про яку пишете. В останньому числі «Юнака» була поміщена мапка приміщень на МПЗ, і саме там бачили Ви, що табір УПЮ-ів міститься під ч. 14, а УПЮ-ок під ч. 15, а переділяє їх дорога. Якось там «гір і долин» я не бачила... Табори юначок і юнаків мусять бути з багатьох причин окремо, але до зустрічей і взаємного пізнання напевно було багато нагоди. Тепер — після МПЗ напишіть мені, прошу, але щиро, чи справді в нашій організації панує аж така сеґреґація частин і чи Ви справді не могли вільно зустрічатися і говорити із своїми друзями.

Подруга Дада

Дорога Подруго!

Від малої дівчинки я товаришую з однією сусідкою, яка є польського походження, а її батьки, як і мої, приїхали сюди після другої світової війни. Ми дуже любимося, ходимо разом до школи, до кіна, на забави. Одначе, коли я йду до пластової домівки на сходини або їду до табору, моя товаришка залишається сама і їй дуже сумно, а мені також. Я не можу знайти і не хочу нікого іншого, з ким могла б так добре товаришувати, а Пласт нас розділяє. Чи не можна її прийняти до Пласту? Усі товаришки з мого гуртка її знають і вона їм подобається — але наша подруга каже, що це не можливе і я мушу вибирати, що мені важливіше. Яка Ваша думка про цю справу, Подруго?!

Маруся

Дорога Марусю!

Твоя подруга добре каже; Ти мусиш вибирати, що Тобі важливіше. Пласт є чисто українською організацією і передумовою прийняття до нього є повне знання української мови та приналежність до української спільноти. Ми досі ніколи чужинців не приймали, і не може ніхто робити виїмку для Твоєї товаришки. Коли вона Тобі ближча як Пласт, і так Тобі важко бути в Пласті без неї — тоді виступай з Пласту. Заки це одначе зробиш, поговори зі своїми батьками та послухай їхньої поради.

Подруга Дада

Дорога Подруго Дадо!

Одна з наших виховниць сеньйорок завжди нас дуже напоминала за говорення не по-українському, і ми часто мусіли від неї вислухозувати цілі «промови» про приналежність до українського народу, про зраду і т. п. Недавно довідалися ми, що її донька, старша пластунка, вийшла заміж за чужинця. Як думаєш, чи має вона право дальше нас напоминати лише за вживання чужих слів у розмові? Як вона може далі це робити і бути виховницею?

Курінна

Дорога Курінна!

Коли б я була на місці цієї виховниці-сеньйорки, то негайно покинула б свій виховний пост, а вже в ніякому випадку не звертала б Вам далі уваги. Якщо вона цього не зробила, то це не дає їй доброго свідоцтва.

Подруга Дада

Дорога Подруго!

Цього літа я пізнала на пластовій зустрічі в Канаді хлопця, який мені дуже подобався. Він живе в сусідньому місті і, якби він хотів, то ми могли б часто бачитися, — але йому, здається, на тому не залежить. Це вже не перший раз так, чомусь хлопці не хочуть зі мною ходити. Чи можливе є, що це з тієї причини, що я все ще ношу довгу косу?

Нещаслива

Дорога Нещаслива!

Твоя коса не може бути причиною того, що Тебе хлопці «не бачать». Ти мабуть дуже несмілива або просто ще не готова, щоб «ходити» з хлопцями. Май терпеливість, а все прийде у свій час. Пам'ятай, що з малої нецікавої гусениці розвивається чудовий метелик, яким усі захоплюються та якого хотіли б спіймати.

Подруга Дада

140 РОДІВ НАЛИСНИКІВ

Ви, напевно, не один раз їли дома налисники (млинці) із сиром, мармелядою, м'ясом, капустою, — бо, здається, немає української родини, де ця страва не була б популярна. Але не думаю, чи всі знаєте, що в Нью-Йорку вже є три ресторани, у яких подають гостям виключно налисники на 140 різних способів: солодкі, сирні, рибні, з городиною, м'ясні і т. п. На жаль, ці цікаві і вже славні між добірною нью-йоркською публікою ресторани не є власністю українців, а французів і називаються «Ля Креп», що рівнозначне із нашим налисником.

Скільки разів побуваю в «Ля Креп» думаю, яка шкода, що в цих привітливих маленьких кімнатах увихаються дівчата в бретанських народніх одягах, а не наших і що ніхто досі із українців не використав ідеї, щоб у серці великого міста, а не на його «долині» відкрити ресторан з українськими стравами або такий, як цей, подаючи в ньому лише десятки родів наших вареників чи налисників. Як досі — наші страви використовують знаменито чужинці. Коли ніхто із «старшого» покоління не впав на цю думку, може хтось із Вас у майбутньому заробить гроші та славу на варениках чи налисниках? Покищо треба Вам добре знати, як їх робити та набрати в цьому вправи, тому що ні одне ні друге не належить до легких страв. А коли будете добре знати сам спосіб приготування, тоді зможете випробовувати різні роди начинок та використовувати свій смак і фантазію. Як Вам ця ідея подобається?

НАЛИСНИКИ

2 цілі яйця розколотити тріпачкою у глибокій посуді, додати горнятко літеплого молока і горнятко води, а далі 1 1/2 горнятка звичайної муки і 1/2 ложечки соли. Коли все добре розколочене та немає ніодної грудочки збитого борошна, розігріти на вогні важку, залізну сковороду середньої величини (7 інчів у промірі) з довгою ручкою, посмарувати її кусником солонини застромленим на вилках і, як сковорода почне шипіти, вилляти на неї рівно і тонко дві ложки приготованого тіста. Смажити на вогні, обертаючи сковородою, аж тісто зітнеться і буде легко рум'яне. Спробувати піднести ножем, добре підважити і тоді перекинути на другий бік. Смажити з другого боку коротенько, а тоді викинути зі сковороди на перевернену горідном тарілку.

Ціла штука в тому, щоб смажити швидко, вправно, не на високому вогні, а налисники мають бути тонкі, легко рум'яні та не продиратися при наповненні. Сковорода мусить бути дуже чиста і найкраще мати одну лише виключно для смаження налисників. Тоді її не мити після вживання, лише витерти добре папером, а налисники ніколи не будуть приставати до її дна. Коли тісто на налисники стає при кінці густе, треба додати ложку-дві води або молока. З вище поданої пропорції має вийти 16-18 налисників.

Готові налисники, поскладані на тарілці один на одному, вистудити, тоді краще наповняти. Брати по одному ножем на стільничку, смарувати начинкою, складати, а відтак смажити на розігрітому маслі. Складати можна в четверо (значить на половину, а відтак на чверть) — це називалося у нас в «хусточку» або скручувати в рурку, загинаючи спершу два протилежні краї до середини. Скручені часто відкриваються після наповнення на кінці, тому треба їх добре притиснути і уважати при смаженні. Можна налисники також смарувати начинкою, класти цілою величиною один на один до огнетривалої, добре висмарованої посудини і запекти в печі. Тоді годиться до них полива або городина. Для кращого подання можна наповнені налисники перед смаженням умочати у власному тісті (тоді слід залишити його 5 - 6 ложок) або в розбитому сирому яйці і тертій булочці.

На начинку до налисників надається:

1. кожна рештка м'яса (печеного чи вареного) змелена і приправлена до смаку (додати завжди сметани, молока або сирого яйця, щоб м'ясо добре смарувалося),
2. мелена картопля із сиром,
3. солодка капуста зварена і змелена,
4. яйця зварені на твердо і змелені,
5. шинка змелена,
6. січені, зварені грибки зі сметаною,
7. каша із сиром,
8. варена мелена городина, зокрема шпінат;

До кожної вичисленої начинки (1 - 8) можна додати присмаженої на маслі дрібно посіче-

(Закінчення на стор. 22)

ПІЗНАЙ

1

2

3

Цим разом наші "мандри" по Україні проведуть нас по найбільшій ріці нашої землі — по Славуті-Дніпрі. Ніяка інша ріка не відіграла такої великої ролі в нашій історії, як старезний Дніпро, який проходить через саме серце України. В передісторичних часах, за княжої Русі, за Козаччини, за Гетьманщини, в часах Шевченка, в часах повітньої Визвольної Війни. Завжди в центрі акції був батько - Дніпро.

1) Вечір на Дніпрі... Скільки пісень, віршів, поезій написано про це! Подумайте самі — скільки Ви їх знаєте? Зробіть змагання у гуртку: хто назве більше пісень чи віршів, у яких згадується Дніпро...

2) Ще кількадесять років тому на Дніпрі біліла піна грізних Дніпрових порогів, за якими стояла найбільша наша фортеця: Запоріжжя. Колись через пороги переправлялись кораблі Святослава в поході на Царгород, чи вусаті козаки в своїх чайках, чи то відважні лоцмани...

4

ВІЙ КРАЙ

7

3) Сьогодні ж пороги затоплені в штучних "морях", які створились за величезними греблями. Ось перша з них: Дніпрогес. Тепер кораблі можуть легко навіґувати цілу довжину Дніпра, а греблі продукують електрику для міст України. Та все ж таки шкода маєстатичної могутности Ненаситця...

4) По нових "морях" України пливуть кораблі. Ось "Каховське море", коло міста Каховки (тепер "Нової Каховки", бо старе місто під водою моря-озера).

5) А тут друге таке дніпрове море: коло Запоріжжя. Кораблі пливуть, стоять світляні вежі, де колись гуділи Дніпрові Пороги.

6) Стрункі мости перескакують через Дніпро. Ось — Славута біля Києва, опоясаний Паковим Мостом. Там, по другому боці прегарні парки, де люблять пробувати в літні дні кияни.

7) Чи швидко чи поволі — прогулянка по Дніпрі — це пережиття, якого ніколи не забути!

5

6

Таємниці цікавого світу

ШВИДШЕ ВІД ЗВУКУ

Від непам'ятних часів людина хотіла літати. Алеж тільки кількасот років тому почала вона перші несміливі спроби в літанні, спершу повільними бальонами, а далі і швидшими літаками. Літаки ставали все швидші і швидші, — але перед ними стояла велика бар'єра, якої ніякий літак не міг перескочити: швидкість звуку.

1947 — Майлс М. 52

1947 — Бел Х-1Б

1948 — ДеГавілянд ДГ. 108

1953 — С. О. 9000 Тризуб

Були навіть науковці, які твердили, що ніякий літак ніколи не зможе летіти швидше від звуку!

Швидкість звуку відносно не є дуже велика (344 метри на секунду), — багато менша від швидкости світла (швидкість світла — це найвища швидкість, яку теоретично щонебудь може мати). Але всеж таки таку швидкість звуку пропелерному літакові було б трудно перевищити — хіба падучи просто згори вниз. Треба було аж чекати на прихід джетових літаків та ракет, щоб цю бар'єру перейти.

Швидкість звуку змінна — залежить від температури і тиску повітря, тому замість уживати вислову «метри на секунду», чи «стопи на секунду», інженери вживають так званої «Мах-скалі», щоб описати швидкість літака в льоту. І так — літак, який летить із швидкістю звуку, має швидкість «Мах 1». Якщо ж літак летить два рази швидше від звуку, то має швидкість «Мах 2» і так далі.

Уперше почали серйозно говорити про літаки «суперсонічні» — себто із швидкістю понад Мах 1 — під час 2-ої світової війни. У той час Німеччина, Великобрітанія і США почали працювати над конструкцією такого літака. Найдалі зайшла в цьому напрямі Великобрітанія, яка почала будувати літак Майлс М. 52, що мав летіти із швидкістю Мах 1. 66. Одначе, в 1946-му році конструкцію цього літака припинено. Головний науковець у брітанському уряді пояснив, що: «ми не мали відваги наказати якомусь пілотові летіти із такою нелюдською швидкістю»...

І так першим суперсонічним літаком в світі став американський літак Бел ХС-1, який 14 жовтня 1947-го року (себто рівно 20 років тому) пролетів горизонтально швидше від звуку!

Незадовго і інші літаки пішли слідом цього піонера: Доуґляс Д558-2 (США), ДеГавілянд ДГ. 108 (Вел. Брітанія) та інші. Почалась конструкція різних суперсонічних літаків, одначе швидко відкрито різні дуже серйозні технічні труднощі, тож багато сконструйованих літаків ніколи не дійшли до суперсонічної швидкости.

Аж у 1952-му році почався правдивий розвій суперсонічних літаків, започаткований літаком Доугляс Х-3. П'ятдесяті роки переповнені різними, щораз то кращими моделями суперсонічних літаків. Їх щораз то більше вживають у війні: бойові, інтецептори, бойові-бомбовики, розвідчі та інші роди літаків почали будуватись сотнями в США, Великобрітанії, СССР, Франції. У різних війнах (Корея, Сінай, В'єтнам) вони набирають щораз то більшого значення. З'явились перші літаки із швидкістю Мах 2. Здавалось, що суперсонічні літаки витиснуть всі інші роди літаків із воєнних застосувань.

Одначе, у цей час почали з'являтись інтерконтинентальні ракети, як теж різні інші роди військових ракет («земля-до-літака» і т. д.). Мілітарні стратегісти почали щораз то більше полягати на ці ракети, тож розвиток суперсонічних літаків, сповільнився, а в деяких країнах (наприклад Великобрітанія) зовсім припинився.

Щойно в останніх часах заінтересування до таких літаків відновилось, і то не в мілітарному вжитку, а в цивільній авіяції. Всі більші країни почали гарячково працювати над конструкцією суперсонічного літака для перевозу звичайних, цивільних пасажирів. Говорять багато тепер про політ з Нью-Йорку до Лондону за 3 години, абож з Нью-Йорку до Лос Анджелес у такому ж часі.

Хто буде перший на цивільному ринку із таким літаком? Є три кандидати в цих перегонах: англо-французький літак БАК-Суд Конкорд, Совєтський Туполєв Ту-144 і американський Боінг ССТ. З них два перші є відносно консервативної конструкції, наслідуючи широкорозповсюджені військові літаки. Вони обидва мають летіти із швидкістю Мах 2.2 і обидва мають почати возити людей в 1968-му році. Американський літак є багато більше «революційний»: він має крила, які можуть або складатися, як в ракеті для суперсонічного льоту, або розширятись, як в звичайному літаку — для кружання, повільного лету, маневрів над летовищем тощо. Цей літак має мати фантастичну швидкість Мах 2.7, але, коли він почне літати, ще важко передбачити.

Із приходом суперсонічних літаків прийде цілий ряд поважних проблем. Найбільшою з них є проблема так званого «сонічного удару» («сонік бум»). Коли літак переходить швидкість звуку, він створює хвилю дуже інтенсивного звуку, який іде за тим літаком. Ця звукова хвиля така сильна, що може збити скло в вікнах, та й взагалі дуже неприємна для людей на землі, у місцях, де проходить цей літак. Якщо цієї проблеми якось не розв'яжуть, то можливо суперсонічні пасажирські літаки взагалі не зможуть літати понад землею — лиш понад морем. Тож майбутнє тих «супер-літаків» узагалі ще є під знаком запиту.

Л. Онишкевич

1954 — Ґрумман Ф 9 Ф-9

1955 — Сааб Й - 35

1962 — Брістоль 188

1964 Дженерал Дайнамік Ф III А

1967 — Сааб Й - 37

1968 — БАК - Суд Конкорд

ОДНА ІЗ ДЕСЯТИ

В одному із попередніх чисел ЮНАК-а писав я, що Україна — це одна із десяти найбільш технічно розвинених країн світу. Ось сьогодні зібрав я кілька чисел, щоб зілюструвати ними, що це значить.

Хоч Україна займає лиш пів відсотка поверхні землі, а її населення становить лиш 1.4 відсотка земної кулі, але Україна:

● продукує між 7 а 10% сталі, заліза-чавуну, вугілля, тракторів... (себто приблизно одну десяту частину всієї продукції тих продуктів цілої землі!).

● продукує найбільше сталі, заліза, кутих металів, цукру та інших продуктів на особу з усіх країн цілої землі.

● має величезну важку індустрію: сталеварні, найбільші в світі доменні печі, конструкторські устаткування тощо.

Останні контрольні випробування у фабриці телевізорів.

На трубопрокатному заводі.

● будує океанічні кораблі, авта, автобуси, залізниці, літаки, машинові варстати, хліборобські машини, трактори; крім того будує телевізори, електронні обчислювальні машини, радія, електронні мікроскопи... усе — від фотоапаратів до синтетичних діямантів!

● експортує до 79 країн свої вироби.

Можна було б наводити довгі ряди цифер (наприклад: Україна продукує: 87 більйонів кіловатгодин електроенергії, 34 мільйони тонн сталі, 115 тисяч тракторів, і так далі і так далі...) Але це такі великі числа, що вони стають незрозумілі, якщо їх читати. Вистачить порівняти Україну до таких країн, як Німеччина, Франція, Великобрітанія. В багатьох ділянках промислу (наприклад сталь, залізо, машини тощо). Укра-

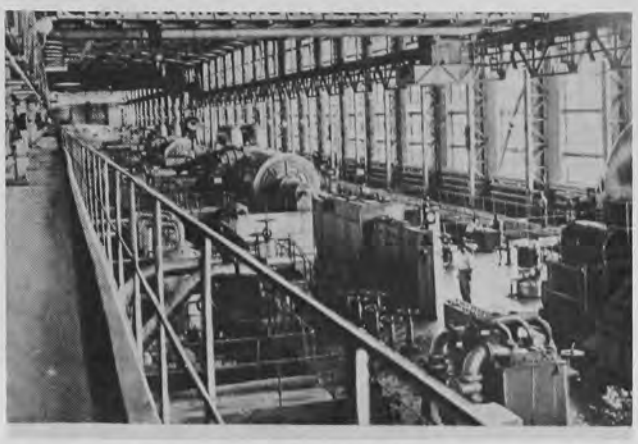

Індустріяльне Запоріжжя.

В одному з цехів Придніпрянської електростанції. Звідси і вдень і вночі тече по проводах електричний струм.

їна перевищує їх, а в майже кожній ділянці промислу і техніки Україна дорівнює їм. У тих ділянках Україна також випередила решту СССР.

Це навіть не включає аґрикультурної продукції, у якій Україна, із своїм чорноземом, є однією із найпродуктивніших у світі. На ланах України працює понад пів мільйона тракторів. Це стільки тракторів, що вони могли б зорати цілу територію Бельгії за два дні...

Не дивно ж, що від давніх віків різні вороги старались завоювати нашу землю — цю найбагатшу країну Европи. Росія, Польща, Мадярщина, Румунія, Німеччина, Австро-Угорщина — всі старались захопити в свої руки цей «діямант над Чорним Морем». І тепер наша земля в руках наших ворогів, які безпощадно використовують її.

Як це сталося, що промисел і техніка України так високо розвинулись без уваги на війни і бої, ворожі наїзди та окупації?

Можливо це тому, що українська земля безконечно багата: її чорнозем продукує велитенську кількість збіжжя, кукурудзи, овочів, цукру, набілу, м'яса, дробу, шкір, дерева... Ще в старовинних часах називали нашу землю «молоком і медом текучу». А в надрах її ховаються скарби землі: вугілля, залізо, морганець, руди; метали, нафта, сіль, газ.

Можливо це через дуже добре географічне положення України: її лагідний клімат, доступ до теплого моря, стратегічне становище на перехресті великих шляхів з Европи до Азії.

Можливо ж це через працьовитих і здібних синів нашого народу, які вже від сотень років стоять спереду розвитку світової науки і техніки. Завдяки сотням тисяч наших інженерів, науковців, техніків, механіків, конструкторів, відкривців, академіків, геніяльних людей.

В наступних числах «Юнака» постараюсь у цій моїй рубриці нарисувати коротко історію розвитку науки і техніки в Україні.

Пл. скоб Юрій Лось

Тут працюють металюргійні велетні.

ФІЛАТЕЛІСТ

ПІДПІЛЬНА ПОШТА УПА

Українська Повстанська Армія вже від самого початку свого існування мала свою пошту, яка є дуже цікава українським філателістам. У 1941-му році зараз після проголошення у Львові т. зв. акту відновлення української державности, перештемпльовано тризубом багато сов'єтських марок. Одначе німецька влада знищила провізоричний уряд, а з ним і перештемпльовані марки. У висліді цього українські націоналісти перейшли в підпілля, створилась Українська Повстанська Армія. Відразу постала потреба наладнати підпільну пошту, яка мала б зв'язкові пункти та кур'єрські лінії. Така пошта була наладнана і діяла справно і безперервно багато років.

Багато про цю пошту ще покищо не відомо. Знаємо лише, що користувалась вона спеціяльними марками і штемплями. Дійшли до нас зразки деяких із цих штемплів: наприклад, штемплями ч. 1, 5, 7 користувались повстанські провідники, передаючи кур'єрами депеші. Дійшов до нас лист,

заадресовний «Провіднику Нечаєві», із штемплем, як в 1 та повстанською маркою (дивись зразок 8). Ця голуба поштова марка, із портретом полковника Євгена Коновальця, це єдина марка УПА, яка — наскільки нам відомо— дійшла за кордон. Зате маємо багато зразків штемплів УПА та їхніх частин, — наприклад, повстанського Червоного Хреста (дивись зразки 3 і 6). Цікавий зокрема штемпель 2, яким повстанський відділ «Бурлака» на Лемківщині перештемплював всі листи, які захоплено було в руки при наскоках на польські поштові уряди. Наприклад таку «цензуру» переведено було в містах Риботичі та Кальварія.

На Лемківщині вживано теж так званих «охоронних штемплів», які накладано на штафети, що їх передавано кур'єрами (звичайно дівчатами). Ті штафети були на малих шматках паперу, щоб можна було їх проковтнути у випадку переловлення ворогом. Охоронні штемплі ідентифікували автора листа, щоб вистерегтись підроблених штафет. Наприклад, штемпель ч. 4 ідентифікував доктора Б. Г-а, члена повстанського Червоного Хреста. Знані теж інші такі штемплі: 477, Г-13, 100, кожний з яких ідентифікував якогось повстанського командира.

З 1950-го року створено на еміграції в Німеччині Закордонний Поштовий Відділ Підпільної Пошти України (ППУ). Він почав видавати численні серії гарних і цікавих добродійних і пропагандивних марок та бльоків, які є дуже популярні поміж українськими збирачами-філателістами. Перші марки закордонної ППУ (серія ч. 10), частинно перекинено в край, де їх уживали для передавання повстанських депеш і штафет. Наприклад, зразок 9 показує одну із тих марок, перебиту печаткою повстанської пошти із написом: «Слава Україні — Героям Слава!».

Марки ППУ є часто високомистецької якости. Наприклад, серія 11 виконана мистцями Михайлом Черешньовським та Мироном Білинським. Ця серія призначена нам'яті героїчних кур'єрів та зв'язкових підпільної пошти УПА, які впали на полі бою, передаючи листи поміж відділами УПА. Багато марок ППУ присвячено сценам із боїв УПА (наприклад, бльок ч. 14), або героям УПА. Зокрема часто на тих марках бачимо портрет генерала Чупринки-Шухевича. На марці зображеній під числом 12 у вінку навколо погруддя генерала Чупринки написано: «Славній Пам'яті Великого Пластуна» і вміщено пластову лілейку.

Українські повстанці з УПА зображені і на пропам'ятних українських марках виданих іншими організаціями, наприклад, Товариством бувших вояків УПА, Українською Національною Радою та іншими. Зразок ч. 13 показує одну таку марку УНРади. Марок тих багато — заповнили б цілий альбом. Напевно, не один чи не одна із Вас їх збирає і має їх гарну колекцію.

За каталогами Юліяна Максимчука
подав ЛО

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

Що читати

БОГДАН ІГОР АНТОНИЧ

ЗІБРАНІ ТВОРИ

Зредаґував Святослав Гординський і Богдан Рубчак (В-во «Слово», Нью-Йорк - Вінніпеґ, 1967 р., 400 сторінок, ціна — $7.00.)

Для Вас, юні читачі, що вмієте цінувати поезію і захоплюватися словом у ритмах і римах, ця збірка — це конечність! Для тих, які більше стримано підходять до поезії, — ця збірка може стати зворотним пунктом Вашого смаку або й зацікавлення.

Богдана Ігоря Антонича називають «поетом весняного похмілля», що він «весни розспіваної князь», «хлопчина з сонцем у кишені» — все на основі його власних віршів:

В горах, де ближче сонця, перший раз приглянувся небу,
тоді щось дивне й незнане пробудилося у мені
і піднеслася голова й слова прийшли до уст зелені.
Тепер — де б я не був і колинебудь,
я все — п'яний дітвак із сонцем у кишені.

(З Автобіографії)

. . . Я, сонцеві життя продавши
за сто червінців божевілля,
захоплений поганин завжди,
поет весняного похмілля...

(З «Автопортрету»)

Поет, що прожив всього 29 років (1909 - 37 рр.) залишив величний спадок у нашій літературі. Він один із найкращих наших поетів ліриків, творив чарівні, оригінальні поетичні образи. Він захоплювався музикою, природою, своєю рідною Лемківщиною і народнім фолкльором.

Читати його вірші — це не тільки незаперечна розкіш, але рівночасно і школа, зразок умілого, легкого вживання слів, пов'язаних в незабутні поетичні образи. За життя поета вийшли три його збірки, пізніше ще дві. Минулого року на Словаччині українці видали прегарну його збірку «Перстені молодости». Але збірка «ЗІБРАНІ ТВОРИ», видана у Вінніпезі, охоплює всі досі друковані і недруковані твори Антонича, як і опис його чорновиків. Крім широко опрацьованої статті Святослава Гординського про Антонича тут є повний список бібліографії про Богдана Ігоря Антонича.

Ця зразково зібрана та опрацьована збірка поезій Антонича буде, напевно, для Вас великим скарбом і джерелом захоплення.

Лариса М. Л. Залеська-Онишкевич

Ілюстрація Ореста Дубая до "Перстенів молодости", Пряшів, 1966 р.

Богдан Ігор Антонич

ЗЕЛЕНА ЄВАНГЕЛІЯ

Весна, неначе карусель,
на каруселі білі коні.
Гірське село в садах морель
і місяць, мов тюльпан, червоний.
Стіл ясеновий, на столі
слов'янський дзбан, у дзбані сонце.
Ти поклоняйся лиш землі,
землі стобарвній, наче сон цей!

(Закінчення із стор. 13)

ної цибульки, сирого яйця, сметани, сметанки або молока. Годиться також перець, січена петрушка або коперок.

9. сир приправлений цукром, жовтком і ваніліею,

10. мармеляда,

11. варені перетерті яблука,

12. сирі овочі як полуниці (трускавки), суниці, черниці.

Коли налисники присмажимо зложені в «хусточку» без начинки і поллємо солодкою поливою з додатком алькоголю, тоді це буде відомий загально десер п. н. «Креп сузетт».

Стільки Вам на цей раз, а в черговому числі будемо говорити про старі «традиційні» українські вареники та що можна з ними робити.

Подруга Оля

Машерують вже повстанці

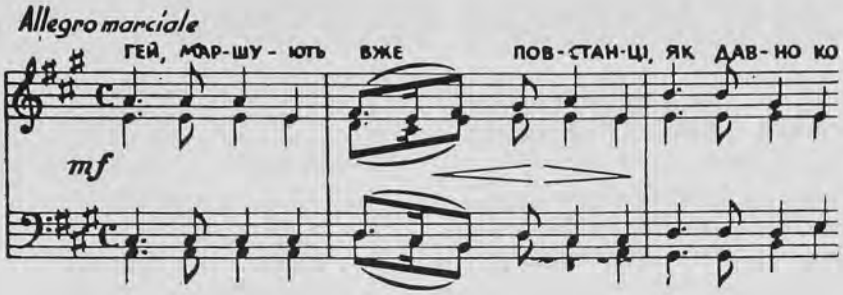

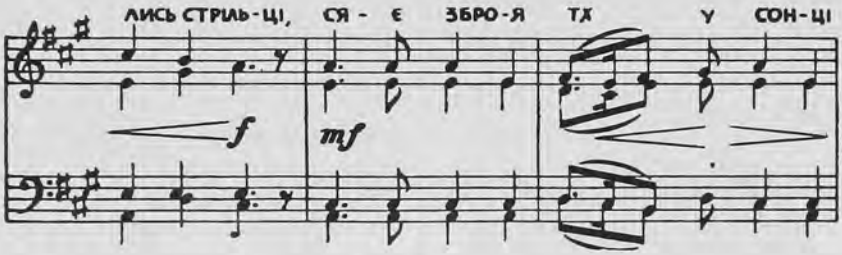

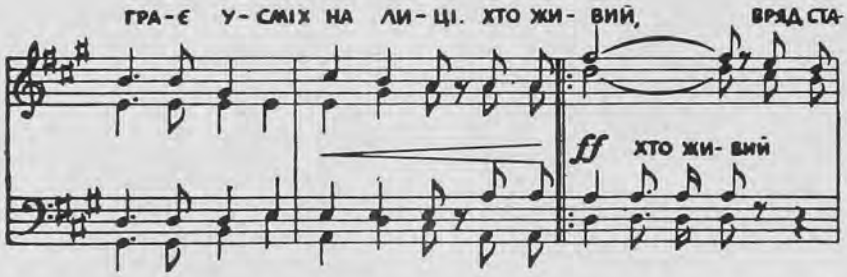

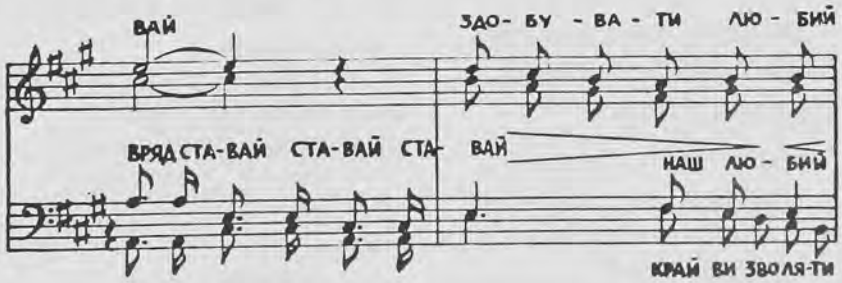

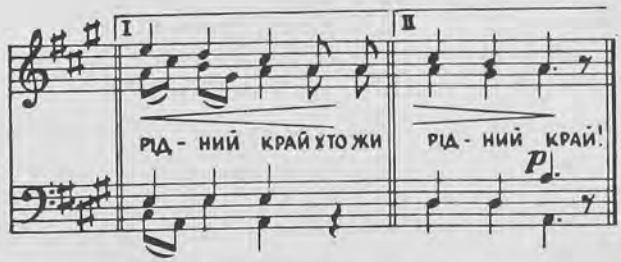

Гей, маршують вже повстанці,
Як давно колись стрільці,
Сяє зброя їх у сонці,
Грає усміх на лиці.

Хто живий, хто живий,
В ряд ставай, в ряд ставай
Здобувати, визволяти
Любий, рідний край!

Тільки зброя дасть нам волю,
Гей, юначе, не барись,
В тихих водах, ясні зорі
Знов засяють, як колись.

Хто живий, хто живий...

Вже не буде ворог лютий
Розпинати нам братів,
Не вливатиме отрути
В серця чисті юнаків.

Хто живий, хто живий...

Перед нами молодими
Простелився волі шлях,
Пісня лине в небо синє
Переможно має стяг.

Хто живий, хто живий...

СПОРТ

СПОРТОВІ ЗМАГАННЯ НА МПЗ 1967 НА БАТУРИНІ

На цьогорічній Міжкрайовій Пластовій Зустрічі, що відбулася на оселі монтреальської Пластової Станиці "Батурин", спортова програма становила одну четверту частину всіх зайнять Зустрічі. Спортову програму опрацювала спеціяльно із цієї нагоди покликана Спортова Комісія в складі п. Ярослава Кривоноса, пл. сен. Степана Ґеника-Березовського і мгр. Володимира Кузя з Торонта. Ціла програма складалась із легкоатлетичних елімінацій, легкоатлетичних фіналів та відбиванкових першостей юнаків. Точкування переведено по куренях за місцями осідку, а не по куренях, що були тимчасово створені під час Зустрічі.

Легкоатлетичні елімінації відбувались від понеділка, 25 липня до четверга 27 липня. Участь брали тільки юначки та юнаки в двох групах: юначки та юнаки до 14 років та від 14 до 17 років. Кожного дня на спортовій площі брали участь у спортових змаганнях один кіш юнаків і один кіш юначок, від 200 до 300 осіб. Вони старались здобути якнайкращі осяги, щоб мати перше або друге місце, бо ті два місця з кожної конкуренції входили до фіналів.

Елімінація тривала від 9 год. ранку до 5 год. вечора з малою перервою на обід, а перепроваджував її п. Я. Кривоніс при помочі ст. пл. Христі Томків та Наді Зубик з Торонта, братів Якимових з Монтреалю і д-ра Маринюка з Дітройту.

На перепровадження фіналів приїхали до помочі з Торонта ст. пл. Ліда Сиротинська, Люба Олесницька, Іванка Глібович, Петро Деркач, мгр. Володимир Кузь, а інж. Ярослав Федюшко для писання грамот, усі з Торонта та ст. пл. Б. Саєвич з Чікаґа.

Фінали для юначок відбулися в п'ятницю, 28 липня, а для юнаків в суботу, 29 липня. Усіх конкуренцій було 32, які справно пройшли в призначених на це часах. Деякі висліди у фіналах виказали досить високий рівень заавансованости поодиноких змагунів, як ось: скок у височінь — юнак О. Криницький з Боффало 5'6, ратище — юнак Ю. Назаренко з Дітройту 149'4, біг на 100 метрів — юнак Я. Шулякевич з Вінніпеґу 11.9, на спортовій площі, що не мала даних на добрі висліди.

ВИСЛІДИ ПООДИНОКИХ КОНКУРЕНЦІЙ ЮНАЧОК

ЮНАЧКИ ДО 14 ЛІТ:

Біг на 60 метрів

1. — Антошків Ст., Вінніпеґ
2. — Мілайгук О., Клівленд
3. — Гірняк З., Пассейк
4. — Блавацька Х., Едмонтон
5. — Чмола З., Боффало

Гінці 4×60 метрів

1. — Торонто (4 курінь)
2. — Дітройт

Скок у довжінь

1. — Блавацька Х., Едмонтон
2. — Макогін І., Дітройт
3. — Плювак М., Торонто
4. — Козак Т., Саскатун
5. — Леусь І., Джерзі Сіті

Стусан кулею

1. — Ярмак А., Ютика
2. — Бойко Л., Едмонтон
3. — Сайкевич О., Боффало
4. — Березовська А., Торонто
5. — Коломецька А., Монтреаль

★

ЮНАЧКИ ВІД 14 ДО 17 ЛІТ:

Біг на 60 метрів

1. — Чума Н., Нью-Йорк
2. — Залез З., Рочестер
3. — Тиховецька В., Ст. Кетерінс
4. — Радь З., Торонто
5. — Кусяка Х., Клівленд

Гінці 4×60 метрів

1 — Торонто (10 курінь)

Скок у довжінь

1. — Кусяка Х., Клівленд
2. — Коваль М., Саскатун
3. — Залез З., Рочестер
4. — Юркевич Р., Ньюарк
5. — Авдикович М., Ньюарк

Стусан кулею

1. — Кривоніс М., Торонто
2. — Романець Д., Торонто
3. — Курилас О., Клівленд
4. — Цьолко Н., Джерзі Сіті
5. — Станішевська Г., Бріджпорт

Мет ратищем

1. — Гончарик І., Лорейн
2. — Брездень С., Дітройт
3. — Яцик С., Торонто
4. — Ощудляк Ф., Нью-Брансвік
5. — Сунак Л., Монтреаль

Скок у височінь

1. — Тиховецька В., Ст. Кетерінс
2. — Коваль М., Саскатун
3. — Романець Д., Торонто
4. — Матковська Г., Рочестер

Мет диском

1. — Коцур Ґ., Торонто
2. — Ощудляк Х., Нью-Брансвік
3. — Коваль З., Саскатун
4. — Кусяка Х., Клівленд
5. — Романець Д., Торонто

ЗАГАЛЬНЕ ТОЧКУВАННЯ ПО КУРЕНЯХ ЗА МІСЦЯМИ ОСІДКУ:

Місце	Курінь	Точок
1. — Торонто	4	20
2. — Торонто	10	20
3. — Дітройт	10	16
4. — Клівленд	28	15
5. — Саскатун	підг.	13
6. — Едмонтон	6	11
7. — Рочестер	12	8
8. — Торонто	12	8
9. — Бріджпорт	підг.	6
10. — Нью-Брансвік	підг.	6
11. — Нью-Йорк	2	5
12. — Вінніпеґ	2	5
13. — Ютика	34	5
14. — Лорейн	підг.	5
15. — Боффало	20	4
16. — Пассейк	4	3
17. — Джерзі Сіті	підг.	3
18. — Ст. Кетерінс	підг.	3
19. — Монтреаль	8	2
20. — Ньюарк	20	2
21. — Джерзі Сіті	26	2
22. — Ньюарк	64	1

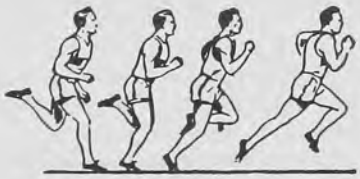

***

ВИСЛІДИ ПООДИНОКИХ КОНКУРЕНЦІЙ ЮНАКІВ

ЮНАКИ ДО 14 ЛІТ:

Біг на 60 метрів

1. — Ковалів С., Нью-Йорк
2. — Гвоздулич Б., Вінніпеґ
3. — Копійчук Я., Ньюарк
4. — Піхурко Б., Клівленд
5. — Маринюк Я., Дітройт

Гінці 4×60 метрів

1. — Торонто
2. — Дітройт
3. — Монтреаль
4. — Гартфорд

Стусан кулею

1. — Маринюк Ю., Дітройт
2. — Денисик О., Нью-Йорк
3. — Піхурко Б., Клівленд
4. — Лучків Ю., Торонто
5. — Дольницький О., Монтреаль

Скок у довжінь

1. — Лучків Ю., Торонто
2. — Чировський Ю., Ньюарк
3. — Овчар Б., Саскатун
4. — Дольницький О., Монтреаль
5. — Денисик О., Ньюарк

ЮНАКИ ВІД 14 ДО 17 ЛІТ:

Біг на 100 метрів

1. — Шулякевич Я., Вінніпеґ
2. — Ласка Ю., Дітройт
3. — Кос О., Торонто
4. — Білик Л., Джерзі Сіті
5. — Бурачинський А., Ньюарк

Біг на 800 метрів

1. — Пащин О., Лорейн
2. — Білик Л., Джерзі Сіті
3. — Юркевич Ю., Ньюарк
4. — Лончина Т., Дітройт
5. — Литвин В., Вінніпеґ

Гінці 4×100 метрів

1. — Дітройт
2. — Гартфорд
3. — Ньюарк
4. — Вінніпеґ

Стусан кулею

1. — Осадца Р., Трентон
2. — Федорович О., Торонто
3. — Строїч М., Дітройт
4. — Ковальчук С., Гартфорд
5. — Мартинович О., Вінніпеґ

Скок у довжінь

1. — Пришляк А., Гартфорд
2. — Ковальчук С., Гартфорд
3. — Мельник Д., Саскатун
4. — Бурачинський А., Ньюарк
5. — Юркевич Ю., Ньюарк

Мет ратищем

1. — Назаренко Ю., Дітройт
2. — Сторощук Ю., Торонто
3. — Федорович О., Торонто
4. — Пришляк А., Гартфорд

Скок у височінь

1. — Криницький О., Боффало
2. — Артимишин В., Ньюарк
3. — Осадца Р., Трентон
4. — Ґелей Б., Торонто
5. — Гадзевич А., Гартфорд

Мет диском

1. — Кунинський І., Дітройт
2. — Осадца Р., Трентон
3. — Пришляк А., Гартфорд
4. — Федорович О., Торонто
5. — Мартинович О., Вінніпеґ

ЗАГАЛЬНЕ ТОЧКУВАННЯ ПО КУРЕНЯХ ЗА МІСЦЯМИ ОСІДКУ:

Місце	Курінь	Точок
1. — Дітройт	13	43
2. — Гартфорд	23	29
3. — Ньюарк	5	20
4. — Торонто	15	17
5. — Вінніпеґ	7	16
6. — Трентон	підг.	12
7. — Торонто	3	11
8. — Монтреаль	1	11
9. — Саскатун	підг.	6
10. — Джерзі Сіті	підг.	6
11. — Нью-Йорк	3	5
12. — Нью-Йорк	9	5
13. — Торонто	9	5
14. — Лорейн	підг.	5
15. — Клівленд	17	5
16. — Боффало	27	5
17. — Нью-Йорк	21	4
18. — Торонто	5	2

Перші місця були нагороджені медалями, а другі та треті грамотами в мистецькому оформленні ст. пл. Оксани Борис з Торонта.

В суботу, 29 липня, по закінченні легкоатлетичних фіналів, відбулись змагання за першості юнаків у відбиванці. До змагу станули п'ять дружин, а саме: з Гартфорду, Вінніпеґу, Саскатуну, Чікаґа та Дітройту. Перше місце здобула дружина з Дітройту, друге — дружина з Гартфорду, третє — дружина з Вінніпеґу, четверте — дружина з Чікаґа, п'яте дружина із Саскатуну.

Всі нагороди були роздані під час закриття Зустрічі, в неділю, 30 липня, в присутності всіх учасників Зустрічі. Це було своєрідним признанням для нагороджених змагунів за здобуття перемог.

Як провідник цих легкоатлетичних змагань, хочу ствердити одне: наша пластова молодь поза пластуванням та іншими зайняттями, як рідна школа, курси українознавства, танці, музика тощо, все ще знаходить час вправляти спорт, бере живу участь у спортових змаганнях, здобуваючи перемоги для себе, але рівночасно здобуваючи вартісні точки в загальному пунктуванні для своїх куренів. Переможцям бажаю ще більших успіхів на майбутнє, а тим, що їм не пощастило здобути жадних осягів, раджу працювати над собою з більшим завзяттям, бо тільки вперта, послідовна і безперервна праця спортовця над собою приносить бажані успіхи.

Ярослав Кривоніс
Торонто

КОЛИШНІЙ ПЛАСТУН КАНДИДУЄ НА ПОСЛА В ОНТАРІО

В канадській політиці українці віддавна займають досить чільне місце. Цим разом колишній пластун — інж. Богдан Максимець з Торонта кандидує на посла до онтарійського парляменту в Канаді. Він закінчив середню та вищу освіту вже в Торонті. Був він головою, а тепер є членом екзекутиви Проґресивно-консервативної партії округи Паркдейл у Торонті.

У своїй виборчій програмі інж. Богдан Максимець поставив справу навчання української та мов інших етнічних груп у середніх школах Торонта.

Нашому другові інж. Б. Максимцеві бажаємо успіхів у надходях виборах до парляменту провінції Онтаріо.

Л. М. Л. О.

ХРОНІКА

ПЛАСТОВИЙ ЯРМАРОК У ТОРОНТІ

Станок гуртка "Золота Липа"

Як і попередніми роками, так і цього року Кіш пластунок при Пластовій Станиці в Торонті влаштував пластовий ярмарок, чистий прибуток з якого призначено на допомогу Науковому Осередкові НТШ у Сарселі, Франція. Цьогорічний пластовий ярмарок відбувся в неділю, 28 травня, у великій спортовій залі Філії УНО при вул. Каледж 297 у Торонті. Експонати на ярмарок приготовили 6 гуртків 4-го Куреня УПЮ-ок ім. Лесі Українки, 6 гуртків 10-ого Куреня УПЮ-ок ім. Ольги Косач та 5 гуртків 12 Куреня УПЮ-ок ім. Олени Теліги. Велику залю прикрасила відповідно, як попередніми роками, малярка Галя Новаківська, а смачний буфет для відвідувачів ярмарку приготовили мами юначок. У склад оціночної комісії, що мала перевести оцінку приготованих юначками на ярмарок експонатів, входили: крайова булавна пластунок пл. сен. Тоня Горохович, пані Ліда Палій, а крім того кошова пл. сен. Рома Ганківська і заступниця кошової пл. сен. Орися Синишин.

У висліді переведеної оцінки експонатів признано:

I. за виконання робіт під оглядом чистоти стилю українського мистецтва:

1) перше місце гурткові "Боярині", 4-ий Курінь УПЮ-ок ім. Л. Українки,

2) друге місце гурткові "Золота Липа", 10-ий Кур. УПЮ-ок ім. О. Косач,

3) третє місце гурткові "Троянди", 10-ий Кур. УПЮ-ок ім. О. Косач.

II. за працьовитість у виготовленні експонатів:

1) перше місце гурткові "Тирса", 10-ий Кур. УПЮ-ок ім. О. Косач,

2) друге місце гурткові "Калина", 12-ий Кур. УПЮ-ок ім. О. Теліги,

Станок гуртка "Тирса"

Члени оціночної комісії базару (з-ліва до права) пані Ліда Палій, крайова булавна пластунок пл. сен.

Тоня Горохович і кошова пл. сен. Рома Ганківська біля станка гуртка "Бояринї".

Станок гуртка "Калина"

3) третє місце гурткові "Мрії", 4-ий Кур. УПЮ-ок ім. О. Косач.

Крім того вирізнено ще такі гуртки: "Весняні Ночі", 4-ий Кур. УПЮ-ок, та "Лелеки", 12 Кур. УПЮ-ок.

З продажу експонатів, виготовлених на ярмарок, вторгували:

1) гуртки Куреня УПЮ-ок ім. Л. Українки, "Стокрилі" — 24.50, "Бояринї" — 28.35, "Музи" — 25.50, "Струни" — 24.00, "Мрії" — 61.00, "Весняні Ночі" — 15.00, разом $178.35.

2) гуртки 10-го куреня ім. О. Косач: "Шовкова Косиця" — 32.75, "Золота Липа" — 27.65, "Троянди" — 57.70, "Тирса" — 100.00, "Маки" — 24.13, "Золота Трембіта" — 62.28, разом $304.51.

3) гуртки 12-го куреня УПЮ-ок ім. О. Теліги: "Калина" — 67.05, "Чайка" — 27.50, "Чорнобривки" — 13.50, "Лелеки" — 17.75, "Вечірня Пісня" — 16.60, разом $142.40.

Разом вторгувано з продажу приготованих експонатів — $625.26
Прихід з буфету і льотерії — 193.68
Чистий прибуток з ярмарку — 818.94

При цій нагоді слід підкреслити, що Кіш пластунок у Торонті вже п'ятий рік влаштовує з великим успіхом пластовий ярмарок, на якому поодинокі гуртки юначок продають численним відвідувачам власноручно виготовлені експонати, а ввесь чистий прибуток передають щороку на видавничі потреби Енциклопедії Українознавства. Подаємо суми чистих прибутків з досі влаштованих в останніх п'яти роках пластових ярмарків, які передано на потреби Енциклопедії Українознавства, що її видає Науковий Осередок НТШ у Сарселі, Франція: 1963 р. — $356.00, 1964 р. — $507.00, 1965 р. — $635.75, 1966 р. — $597.30, 1967 р. — $919.94, всього разом $2,914.98.

Коли взяти до уваги цю поважну суму гроша і цю шляхотну ціль, на яку ці гроші призначено, як також

Станок гуртка "Чайка"

Делеґація Коша пластунок в Торонті під проводом ст. пл. Ірки Свергун (третя зправа) передає проф. д-рові Володимирові Кубійовичеві, головному редакторові Енциклопедії Українознавства, під час бенкету в його честь, що відбувся в Торонті з червня ц. р., на цілі ЕУ чистий прибуток з цьогорічного пластового базару — $818.94. Перший зправа — дир. Євген Борис, голова Патронату Наукового Осередку НТШ, Сарсель — Франція, у Торонті, і голова комітету бенкету-зустрічі українського громадянства Торонта з проф. В. Кубійовичем, чистий прибуток з якої в сумі понад $22,000.00 передано на потреби ЕУ.

те, що її заробили наші юначки з Торонта своїми власними руками і своїм власник трудом упродовж п'яти останніх років, то треба це велике спільне "пластове добре діло" торонтських юначок поставити всім іншим юначкам як зразок гідний наслідування.

Б. С.

Станок гуртка "Золота Трембіта"

ВЕСЕЛКА

144 Друга Евеню в Нью-Йорку
(в Пластовому Домі)
Tel.: ORegon 4-9576/-79/-98

відкрита щодня від вчасного ранку до пізної ночі.

Зимні і теплі перекуски, сніданки, полуденки ✲ содові води ✲ морозиво ✲ солодощі — теж вибагливі, імпортовані ✲ шкільне і канц. приладдя ✲ українські і чужомовні часописи.

«Веселка» є улюбленим місцем зустрічів нашої молоді!

ПЛАСТОВЕ ПІДПРИЄМСТВО

МОЛОДЕ ЖИТТЯ

Єдина пластова крамниця у США має на складі:

✦ пластові **однострої** ✦ пластові **відзнаки** до одностроїв і таборовий виряд ✦ пластову літературу ✦ і т. п.

MOLODE ZYTTIA, Inc.
302 E. — 9th St.,
New York 3, N. Y., U.S.A.

наша пошта

● "...Наш гурток "Лебеді" дуже любить читати місячний пластовий журнал "Юнак". Вже багато інших гуртків у США і Канаді дописували до "Юнака", а нам соромно, що ми ще досі нічого не писали про наш гурток. Тому, й незадовго ми надішлемо звіт з нашої праці і будемо вдячні та будемо радіти, якщо Ви помістите наш допис на сторінках "Юнака". У прилозі пересилаємо суму $45.00 як передплату "Юнака" для 9 членів нашого гуртка "Лебеді". Скоб!" — **пл. уч. Анна Туринська, гурткова, пл. уч. Марта Кандюк, писар — Нью-Йорк, США.**

● "Я дуже люблю читати журнал "Юнак" і дуже цікавлюся ним. Річну передплату на 1967 р. незадовго пришлю з передплатами цілого пластового гуртка". **Пл. розв. Олесь Сокіл,Сілвер Спрінґ, США.**

● "Мій син Юрко перейшов вже до старшого пластунства. Але тому, що "Юнак" є дуже інтересно, дбайливо і естетично редаґований, я рішила ще на 1967 р його запренумерувати, бо ми всі його радо читаємо. Остаю з належним признанням для Вашої корисної праці". **Ольга Аронець, Едмонтон, Канада.**

● "Журнал цікавий і я читаю кожний випуск". **Пл. юнак Олександер Олійник, Монтреаль, Канада.**

● "У долученні пересилаю Вам чека на $50.00 зібраних між пластунами нашої станиці на ціль передплати "Юнака" для незаможніх пластунів і пластунок в Англії або Арґентіні. Ці гроші були складені під нашу цьогорічну ялинку з ідеєю "допомогти ближньому". Сьогодні пересилаю їх до Вас. Коротка стаття і знімок ще цього місяця будуть переслані до Вас. Просимо їх помістити у найближчому числі "Юнака"... **Пл. сен. Богдан Данко за Пл. Станицю в Нью-Гейвен, США.**

● "Дякую Вам за висилку Вашого журнала для нашого сина Степана. Він його пильно читає і збирає. Під теперішню пору він є в Колеґії св. Володимира в Роблині і ми "Юнака" синові посилаємо"... **Катерина Макух, Летбрідж, Алберта, Канада.**

● "... Зголошую, що я одержала три числа "Юнака", які я дуже радо читаю. Висилаю на передплату $5.00 поштовим переказом. — **Пл. юначка Люба Паньків, Міннеаполіс, США.**

● "... Пересилаю Вам грошовий переказ на $30.00, як передплату за шість членів нашого гуртка. При цій нагоді хочу Вам сказати, що наш гурток "Русалки" 2-го куреня ім. Лесі Українки в Нью-Йорку щомісяця на сводинах читає "Юнака" і що нам Ваш журнал дуже подобається. Скоб! **За гурток УПЮ-ок "Русалки" пл. уч. Наталка Чума гурткова, Нью-Йорк, США.**

● "... Щиро дякую за переслання журналу "Юнак", у якому можна було зустріти дописи про наших пластунів, по цілому широкому світі. Журнал стоїть на високому рівні. Бажаю Вам і надалі тримати його на цьому рівні. Для мене це є приємність бути Вашим передплатником і читачем Вашого журнала. **Ольга Кельман, Дербі, Англія.**

● "... Дуже дякую за чотири примірники "Юнака", радо їх читаю. Висилаю передплату $5.00. Скоб. **Оля Галій, Міннеаполіс, США.**

Пластун Ти, юнак?
ОЩАДНІСТЬ — Твій знак!
Щадити щоденно учись!
Як будеш студент,
Той доляр, той цент
Тобі допоможе колись
Здобути знання, прожиток, ім'я!

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА „САМОПОМІЧ" У ЧІКАГО

2351 West Chicago Ave. — Chicago 22 Ill.

Нормально банки платять за ощадності 3 відсотки. За Ваші ощадності **НА СПЕЦІЯЛЬНОМУ ЮНАЦЬКОМУ КОНТІ** в нашій кредитівці одержите **5½%**

ЩАДІТЬ МІСЯЧНО
по 5.00 долярів
а після 5 років одержите

343.00 дол.

СКЛАДАЙТЕ СВОЇ ОЩАДНОСТІ
в українській кредитівці
"БУДУЧНІСТЬ"
КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА В ТОРОНТО
140 Bathurst St. Toronto 2B, Ont.

ЗДОРОВИЙ і СМАЧНИЙ ХЛІБ
та всякі інші печива
випікають
УКРАЇНСЬКІ ПЕКАРНІ
власниками яких є
Анна і Роман Вжесневські
The Future Bakery
735 Queen St., West-Toronto, Ontario
Tel.: EM 8-4235
★★★
Home Town Bakery
164 Kane Ave., Toronto(Ontario
Tel.: RO 7-7246

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСФОНД "ЮНАКА"

пл. сен. Ярослав Гладкий, Гаррісбурґ, США	$10.00
пл. сен. Володимир Дармохвал, Вест Орендж, США	10.00
пл. сен. Петро Саварин, Едмонтон, Канада	6.25
пл. юн. Ігор Суховерський(Клівленд, США	5.00
Гурток УПЮ-ок "Лісові Мавки", 34 кур. ім. 500 героїнь з Кінґіру, Ютіка, США	5.00
пл. юн. Марта Лаврів, Чікаґо, США	1.00
пл. юн. Зенон Міщена, Торонто, Канада	1.00
З нагоди появи "бойківського" числа "Юнака" (ч. 8-9 за серпень і вересень ц. р.) і з нагоди з'їзду колишніх мешканців Бойківщини, що відбувся в Ґрімзбі, Онтаріо, Канада 3 вересня ц. р. склали на пресфонд "Юнака":	
пл. сен. Олександер Бережницький, Боффало, США	10.00
пл. сен. Зенон Корчинський, Нью-Йорк, США	10.00
п. Борис Гичко, Ірвінґтон, США	10.00
пл. сен. д-р Іван Лисейко, Чікаґо, США	5.00
п. Микола Сенчишак, Аліквіппа, США	5.00
п. Орест Шеремета, Чікаґо, США	5.00
п. Петро Зубрицький, Рочестер, США	3.00
п. Антін Траска, Балтімор, США	3.00
д-р Роман Ковальський, Чікаґо, США	3.00
Архітект Микола Фляк, Едмонтон, Канада	2.00
мґр. Роман Ленчицький, Чікаґо, США	2.00
Разом у цьому списку:	**$ 96.25**

На покриття коштів видавання та на дальшу розбудову "Юнака" не вистачає самих передплат. **Нам потрібно додаткових прибутків, щоб зробити "Юнака" ще кращим і цікавішим.** Тому кожний юнак і кожна юначка, кожний юнацький гурток і курінь, кожний приятель пластової юнацької молоді повинен **переслати свою пожертву на пресфонд "Юнака". Хто черговий?**

ОЩАДНІСТЬ

це прикмета кожного **доброго пластуна** та кожної **доброї пластунки.**

ПЛАСТУНИ й ПЛАСТУНКИ!

Складайте Ваші ощадності в найбільшій і найстаршій в Торонті Кредитівці

Українська Кредитова Спілка

297 COLLEGE ST. — TORONTO 2B, ONT.

ДРУКАРНЯ-ПЕРЕПЛЕТНЯ
КИЇВ
KIEV PRINTERS LTD.
686 RICHMOND ST W
TORONTO ONTARIO

виконує всякі друкарські і переплетничі роботи

If not delivered please return to:
YUNAK Magazine
2199 Bloor St. W., Toronto 9, Ont., Canada
RETURN POSTAGE GUARANTEED

Ціна 50 центів

ЗАМКИ В УКРАЇНІ

Число 7

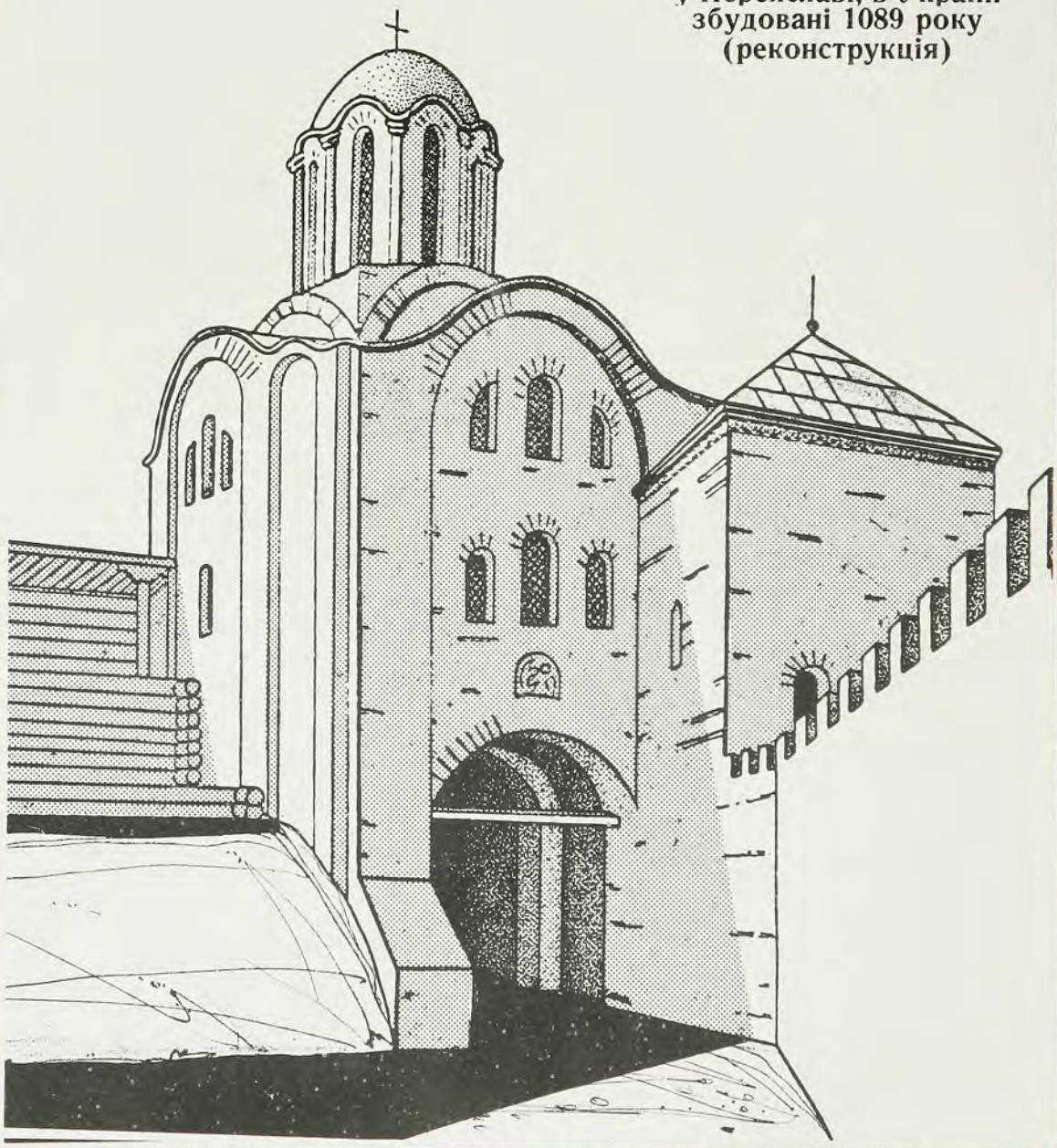

ЄПИСКОПСЬКІ ВОРОТА
у Переяславі, в Україні
збудовані 1089 року
(реконструкція)